

Vastaanottajataho
Yhteyshenkilö
Osoite

personalData
securityClass
notes

Viite: UHA2020-005427, 69003120

Päätös itäosaston kehitysyhteistyötä tarkastelevan evaluoinnin suositusten toimeenpanosta

Evaluoinnissa tarkasteltiin, miten ulkoministeriön itäosaston hallinnoima ja kanavoima kehityspolitiikka ja -yhteistyö on toteutunut Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa vuosina 2009-2021. Siinä arvioitiin toiminnan strategista kokonaisuutta ja eri tukikanavien kautta aikaan saatuja tuloksia ja vaikutuksia, ja esitetään suosituksia, joiden avulla voidaan jatko kehittää alueen kehitysyhteistyötä. Evaluointi toteaa, että Suomen kehitysyhteistyö on osaltaan edistänyt positiivista muutosta kaikilla yhteistyön alueilla. Kehitysyhteistyö on oleellinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa evaluoinnin kattamalla itäosaston alueella.

Johdonvastinetta ja –päätöstä käsitellyt ryhmä tarkasteli evaluoinnin suosituksia ja tunnisti tarvittavat toimenpiteet. Ryhmä sai työnsä päätökseen lokakuussa 2021 aikataulun mukaisesti.

Itäosasto hyödyntää kehitysyhteistyötä täysimääräisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineenä huomioiden osaston ja sen edustustojen resurssit. Itäosasto vahvistaa toiminnassaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan, kehityspolitiikan ja –yhteistyön sekä kauppapolitiikan välisiä synergioita.

Itäosasto jatkaa tulosohjauksen ja riskienhallinnan lähestymistapojen ja työkalujen hyödyntämistä alueellaan toteutettavan kehitysyhteistyön hallinnoimisessa.

Itäosasto vahvistaa kaikessa toiminnassaan sidosryhmien osallistumista ml. kansalaisyhteiskunta, kiinnittää erityistä huomioita interventioiden ja kumppaneiden toiminnan kestävyteen sekä exit-suunnitelmien vahvistamiseen. Ulkoministeriön vaikuttamistavoitteiden mukaisesti Itäosasto edistää systemaattisesti ihmisoikeusperustaisuutta ja inklusiota.

Itäosasto vahvistaa yhteistä strategista näkemystään ja resursointiaan selkeyttämällä yhteistyötä osaston Suomessa olevien maatiimien ja kehitysyhteistyötiimin, osaston ja edustustojen sekä kiertävien suurlähettiläiden välillä. Itäosasto varmistaa oman henkilöstönsä tarvittavan osaamisen ja työn laadun hyödyntämällä kehitysyhteistyön koulutus-, neuvonantaja- ja muita tukipalveluita

Evaluointi tarkasteli itäosaston harjoittamaa kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa. Siinä arvioitiin toiminnan strategista kokonaisuutta ja eri tukikanavien kautta aikaan saatuja tuloksia ja vaikutuksia sekä niiden kestävyttä vuosina 2009-2021. Toimeksiannon tarkoituksena oli tuottaa ulkoministeriölle tietoa kehityspolitiikan ja –yhteistyön onnistumisista tällä maantieteellisellä alueella sekä tukea ministeriötä päättämään siitä, miten kehityspoliittiset tavoitteet toteutuisivat jatkossa parhaiten. Evaluoinnissa esitetään suosituksia, joiden avulla voidaan kehittää alueen kehitysyhteistyötä entisestään. Tarkastelu käsitti Itäosaston kehitysyhteistyötoimet 11 maassa, joista Kirgisiaa, Tadžikistania ja Ukrainaa tarkasteltiin syvällisemmin. Uzbekistan on sisällytetty uutena maana Keski-Aasian maastrategiaan ja maaohjelmaan kaudelle 2021-2024. Vaikka evaluointi ei tarkastellut Uzbekistania, niin johdon vastineen toimenpiteet hyödynnetään myös Uzbekistanin kanssa aloitetun yhteistyön osalta maan sisäisen positiivisen kehityksen, alueen vakauden ja alueellisen yhteistyön tukemisessa.

Evaluointi tuotti kaksi strategista ja neljä toimeenpanoon ja hallintoon liittyvää suositusta.

Strategisella tasolla arvioinnin johtopäätökset olivat, että Suomen kehityspoliittiset päämäärät ja niiden toteuttamista ohjaava ohjeistus on hyvin sisällytetty kehitysyhteistyön suunnitteluun ja toteutukseen. Suomen kehitysyhteistyön ja ulko- ja turvallisuuspoliittisten päämäärien välillä on vahva johdonmukaisuus ja täydentävyys tällä alueella. Suomi on vuosina 2009-2021 pystynyt ylläpitämään vahvaa näyttöä ja mainetta sellaisena

avunantajana, joka on sitoutunut vastaamaan kumppanimaiden keskeisiin haasteisiin. Koko alueen kehitysyhteistyötä koskevan kokoavan politiikan tai yleisen viitekehyksen puute kuitenkin johtaa sirpaloitumiseen ja vähentää toiminnan näkyvyyttä. Kehitysyhteistyön toimintojen strategista suunnittelua voidaan parantaa.

Toimeenpanon ja hallinnon tasoilla Suomen sitoutuminen tukemaan kehitysyhteistyöhankkeita pitkällä aikavälillä on helpottanut konkreettisten ja kestävien tulosten aikaansaamista. Kehitysyhteistyön toteuttamiseen käytettyjen tuki-instrumenttien yhdistelmä on evaluoinnin mukaan hyvin valittu. Se on turvannut kokonaisvaltaisten tulosten saavuttamisen politiikkatasolta yhteisöihin ja yksittäisiin hyödynsaajiin saakka. Rahallinen tuki Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle (ETYJ) ja Euroopan neuvostolle mahdollistaa sen, että Suomi myötävaikuttaa näiden organisaatioiden tärkeään työhön. Paikallisen yhteistyön määräraha on tärkeä instrumentti, joka täydentää kehitysyhteistyön toimintoja kumppanimaisissa ja ylläpitää Suomen kehitysyhteistyötä muissa alueen maissa.

Evaluoinnin johtopäätösten mukaan hankesalkun ja hankkeiden toteutusta, seurantaa ja raportointia koskevaa hallinnointia voidaan parantaa. Hankesalkun synergioita voidaan hyödyntää paremmin. Ohjelmasyklin osalta ulkoministeriö on vahvin valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa. Henkilöresurssien rajallisuus hankaloittaa koko ohjelmasyklin tehokasta hallinnointia.

Johdonvastine laadittiin siihen nimetyn johdonvastinetyöryhmän työskentelyn tuloksena. Prosessi oli osallistava, ja siinä kuultiin alueen kehitysyhteistyön ja sen tavoite- ja teemakokonaisuuksien parissa työskenteleviä virkahenkilöitä. Liitteenä oleva johdonvastinetaulukko antaa tiivistetyn kuvan johdonvastinetta ja -päätöstä valmisteleavan työryhmän keskusteluista. Evaluoinnin suositusten mukaiset toimenpiteet käsiteltiin kehityspoliittisessa ohjausryhmässä (KEPO) 27.10.2021.

Päätetään, että

- 1. Itäosasto hyödyntää kehitysyhteistyötä täysimääräisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineenä huomioiden osaston ja sen edustustojen resurssit. Itäosasto vahvistaa toiminnassaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan, kehityspolitiikan ja -yhteistyön sekä kauppapolitiikan välisiä synergioita. (Suositukset 1 ja 5)**
- 2. Itäosasto jatkaa tulosohjauksen ja riskienhallinnan lähestymistapojen ja työkalujen hyödyntämistä alueellaan toteutettavan kehitysyhteistyön hallinnoimisessa. (Suositukset 1, 3, 4 ja 5)**
- 3. Itäosasto vahvistaa kaikessa toiminnassaan sidosryhmien osallistumista ml. kansalaisyhteiskunta, kiinnittää erityistä huomioita interventioiden ja kumppaneiden toiminnan kestävyteen ja exit-suunnitelmien vahvistamiseen sekä edistää systemaattisemmin vaikuttamistavoitteiden mukaisesti ihmisoikeusperustaisuutta ja inklusiota. (Suositukset 2 ja 6)**
- 4. Itäosasto vahvistaa yhteistä strategista näkemystään ja resursointiaan selkeyttämällä yhteistyötä osaston Suomessa olevien maatiimien ja kehitysyhteistyötiimin, osaston ja edustustojen sekä kiertävien suurlähettiläiden välillä. Itäosasto varmistaa oman henkilöstönsä tarvittavan osaamisen ja työn laadun hyödyntämällä kehitysyhteistyön koulutus-, neuvonantaja- ja muita tukipalveluita (Suositukset 1, 3 ja 4).**

Toimeenpano edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä. Niiden osastojen ja yksiköiden, jotka on merkitty tämän päätöksen toimeenpanoa hoitaviksi tahoiksi, tulee käsitellä päätöksen ja sen liitteen 1. sisältö sopivaksi katsomallaan tasolla ja sopia toimeenpanon aikataulusta ja seurannasta sekä vastuuhenkilöstä huomioiden kaikkien keskeisten yksiköiden ja osastojen osallistuminen. Kehitysyhteistyön evaluointi (EVA-11) on tarvittaessa käytettävissä päätöksen sisällöstä keskusteltaessa.

Päätöksen toimeenpanon kokonaisraportointi tapahtuu osastoittain viimeistään kahden vuoden kuluessa evaluointinormin edellyttämällä tavalla.

Päätöksentekijä:

Elina Kalkku
Alivaltiosihteeri

Esittelijä:

Mikko Kivikoski
Apulaisosastopäällikkö, Itäosasto

LIITE: Johdonvastineen seurantataulukko